

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2015 03 23
C(2015) 2135 final

KOMISIJOS NUOMONĖ

2015 03 23

**dėl AB „Amber Grid“ (Lietuva), teikiama pagal Reglamento (EB) Nr. 715/2009 3
straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 2009/73/EB 10 straipsnio 6 dalį**

KOMISIJOS NUOMONĖ

2015 03 23

dėl AB „Amber Grid“ (Lietuva), teikiama pagal Reglamento (EB) Nr. 715/2009 3 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 2009/73/EB 10 straipsnio 6 dalį

I. PROCEDŪRA

2015 m. sausio 26 d. Komisija gavo Lietuvos reguliavimo institucijos (toliau – NKC, nacionalinis koordinacinis centras) pranešimą apie sprendimo sertifikuoti AB „Amber Grid“ (toliau – „Amber Grid“) pagal Direktyvos 2009/73/EB¹ (toliau – Dujų direktyva) 10 straipsnio 6 dalį kaip perdavimo sistemos operatorių (toliau – PSO) projektą.

Pagal Reglamento (EB) Nr. 715/2009² (toliau – Dujų reglamentas) 3 straipsnio 1 dalį reikalaujama, kad Komisija išnagrinėtų sprendimo, apie kurį pranešta, projektą ir atitinkamai nacionalinei reguliavimo institucijai pateiktą nuomonę.

II. SPRENDIMO PROJEKTO, APIE KURĮ PRANEŠTA, APIBŪDINIMAS

„Amber Grid“ valdo ir eksploatuoja visą Lietuvos dujų perdavimo sistemą, kurią sudaro 2 000 km dujotiekių, 66 dujų skirstymo stotys, 8 dujų apskaitos stotys ir 2 dujų kompresorių stotys.

2013 m. rugpjūčio mėn., kai buvo užbaigtas vertikalios integracijos dujų įmonės „Lietuvos dujos“ atskyrimas, o perdavimo tinklui išskirtinės nuosavybės teisėmis valdyti ir eksploatuoti įsteigta AB „Amber Grid“, Lietuva įgyvendino savo dujų sektoriaus veiklos rūšių atskyrimo taisykles. Šiuo metu 96,58 proc. „Amber Grid“ akcijų per Energetikos ministeriją priklauso Lietuvos valstybei, o likusiomis laisvai prekiaujama akcijų biržoje. Valstybė taip pat turi energijos tiekimo ir gamybos bendrovių akcijų, tačiau šios priklauso Finansų ministerijos kompetencijai.

„Amber Grid“ pateikė sertifikavimo paraišką pagal nuosavybės atskyrimo modelį. Visų pirma „Amber Grid“ ketina pasinaudoti Dujų direktyvos 9 straipsnio 6 dalyje numatyta galimybe įgyvendinti nuosavybės atskyrimo modelį, atskiriant toje pačioje valstybėje esančius viešuosius subjektus. NKC išnagrinėjo, ar „Amber Grid“ atitinka to modelio reikalavimus ir koks tos atitikties laipsnis. Preliminariame sprendime NKC padarė išvadą, kad „Amber Grid“ atitinka nuosavybės atskyrimo modelio reikalavimus. Remdamasis šia išvada, NKC pateikė Komisijai preliminarų sprendimą ir paprašė pateikti nuomonę.

III. PASTABOS

Remdamasi pranešimu ir NKC pateikta papildoma informacija, Komisija pateikia šias pastabas dėl sprendimo projekto.

Atskyrimas toje pačioje valstybėje

¹ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 94).

² 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1775/2005 (OL L 211, 2009 8 14, p. 36).

Dujų direktyvos 9 straipsnio 6 dalimi pagal nuosavybės atskyrimo modelį valstybei suteikiama galimybė kontroliuoti perdavimo veiklą, taip pat generavimo, gamybos ir tiekimo veiklą su sąlyga, kad šias atitinkamas veiklos rūšis vykdo atskiri valstybės subjektai. Todėl pagal nuosavybės atskyrimo taisyklės du viešuosius subjektus reikėtų laikyti dviem atskirais asmenimis ir vienas jų galėtų kontroliuoti generavimo ir tiekimo veiklą, o kitas – perdavimo veiklą, jei galima įrodyti, kad jiems neturi bendros įtakos kitas viešasis subjektas, nes kitaip nuosavybės atskyrimo taisyklės būtų pažeistos. Atitinkamos valstybės įstaigos turi būti faktiškai atskirtos.

2013 m. liepos mėn. Komisija pateikė nuomonę dėl AB „Litgrid“, Lietuvos elektros energijos perdavimo sistemos operatoriaus, sertifikavimo³. „Amber Grid“ padėtis yra labai panaši į „Litgrid“ padėtį tuo požiūriu, kad nuosavybės struktūra yra iš esmės tokia pati. Savo nuomonėje dėl „Litgrid“ Komisija įvertino atskyrimą toje pačioje valstybėje ir išklė klausimą dėl ministro pirmininko įgaliojimų duoti nurodymus įvairiems ministrams ir kaip tai galėtų paveikti Energetikos ministerijos galimybę priimti nepriklausomus sprendimus, susijusius su bendrove „Litgrid“. NKC parengė savo argumentus dėl ministro pirmininko įgaliojimų ir padarė išvadą, kad nors vyriausybė, veikdama kaip kolegiali institucija, turi teisę panaikinti ministro įsakymus, ministras pirmininkas be vyriausybės bendro sprendimo to padaryti negali. Šiuo atžvilgiu Komisiją tenkina NKC vertinimas.

Savo nuomonėje dėl „Litgrid“ sertifikavimo Komisija taip pat išklė abejonių dėl to, kad Energetikos ministerijai priklauso AB „Klaipėdos nafta“ (Klaipėdos SGD terminalą stačiusios bendrovės) ir jos tuo metu visiškai patronuojamos bendrovės „LitGas“, kuriai patikėta prekybos dujomis užduotis, akcijų. Pateikiant nuomonę dėl „Litgrid“, 2013 m. liepos mėn., SGD terminalas dar nebuvo pradėjęs veikti. NKC patikino Komisiją, kad iškart, kai tik bus pradėta prekybos veikla, „LitGas“ bus veiksmingai atskirta nuo „Klaipėdos naftos“ ir Energetikos ministerija jos nebet kontroliuos, todėl bet kokio interesų konflikto bus išvengta.

2014 m. gruodžio mėn. Klaipėdos SGD terminalas pradėjo veikti. Iš NKC sprendimo projekto matyti, kad 2013 m. rugpjūčio mėn. Vyriausybė priėmė rezoliuciją dėl naujų „LitGas“ akcijų išleidimo ir įpareigojimo Finansų ministerijai užtikrinti, kad Finansų ministerijos kompetencijai priklausanti valstybinė energetikos bendrovė UAB „Lietuvos energija“ šias naujas akcijas įsigytų ir taip gautų ne mažiau kaip 2/3 visų akcijų (ir balsų). Dabartinė „LitGas“ akcininkų struktūra: 33,33 proc. akcijų priklauso „Klaipėdos naftai“, 66,67 proc. – UAB „Lietuvos energija“. „Klaipėdos nafta“ savo ruožtu 70,63 proc. nuosavybės teise priklauso Energetikos ministerijai.

Tuo remdamasi, NKC apskaičiavo, kad Energetikos ministerija netiesiogiai valdo 23,52 proc. „LitGas“ akcijų ir balsų. Toliau NKC vertina, ar šis netiesioginis „LitGas“ akcijų turėjimas Energetikos ministerijai, kuri kontroliuoja „Amber Grid“, nesuteikia tiesioginės arba netiesioginės „LitGas“ kontrolės ar teisių, nes tai draudžiama pagal Dujų direktyvos 9 straipsnio 1 dalies b punkto ii papunktį. Šiomis aplinkybėmis svarbus įvykis yra 2013 m. gruodžio 23 d. pasirašytas „Klaipėdos naftos“ ir UAB „Lietuvos energija“ akcininkų susitarimas, pagal kurį „Klaipėdos nafta“, *inter alia*, atsisakė teisės dalyvauti bendrovės „LitGas“ valdyme ir balsuoti jos akcininkų susirinkime ar valdyboje.

Komisija pažymi, kad Lietuvos Vyriausybės priimta „Klaipėdos naftos“ ir „LitGas“ nuosavybės teisių koncepcija nėra tapati „Litgrid“ sertifikavimo metu pasiūlytam metodui. Nors Komisija sutinka, kad priimta struktūra didele dalimi yra veiksminga siekiant išvengti rizikos, kad PSO valdymas ir plėtojimas nebus vykdomi nepriklausomai, Komisijos netenkina tai, kad nebuvo atliktas nuodugnus kitų Energetikos ministerijos netiesioginių teisių į „LitGas“ vertinimas pagal Dujų direktyvos 9 straipsnio 2 dalį. Be to, iš NKC sprendimo

³ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2013_071_lt_lt.pdf

projekto neaišku, kodėl dvi valstybės įstaigos atskirtos tik iš dalies, o ne visiškai, kaip planuota iš pradžių. Komisija supranta, kad iš pradžių būta praktinių priežasčių išlaikyti Klaipėdos SGD terminalo plėtrą ir prekybą jo dujomis vienoje rankose, tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad šios sinergijos nebėra. Be to, Komisija susirūpinusi, kad Energetikos ministerijos, kuri yra dujų tiekėjo akcininkė, finansinėmis paskatomis bendrovei „Amber Grid“ gali būti daromas nederamas poveikis, pvz., pajėgumų paskirstymo, techninės priežiūros ar investicijų klausimais. Todėl Komisija ragina Nacionalinį koordinacinį centrą sertifikuoti „Amber Grid“ tik su sąlyga, kad visos „LitGas“ akcijos, kurias turi „Klaipėdos nafta“, bus perleistos. Jei vykdamas tokį procesą reikės perkelti ir darbuotojus, gali būti nustatytas pagrįstas, pvz., dvylikos mėnesių, pereinamasis laikotarpis.

IV. IŠVADA

Pagal Dujų reglamento 3 straipsnio 2 dalį NKC turi kuo labiau atsižvelgti į pirmiau pateiktas Komisijos pastabas.

Komisijos pozicija dėl šio konkretaus pranešimo nedaro jokio poveikio bet kuriai kitai pozicijai, kurios ji gali laikytis kitų nacionalinių reguliavimo institucijų atžvilgiu dėl bet kokių kitų sertifikavimo priemonių projektų, apie kuriuos pranešta, arba kurios ji gali laikytis kitų nacionalinių institucijų, atsakingų už ES teisės aktų perkėlimą į nacionalinę teisę, atžvilgiu dėl bet kokios nacionalinės įgyvendinimo priemonės suderinamumo su ES teise.

Šį dokumentą Komisija paskelbs savo interneto svetainėje. Jame pateikiamos informacijos Komisija nelaiko konfidencialia. NKC raginamas per penkias darbo dienas nuo šio dokumento gavimo pranešti Komisijai, ar, jo nuomone, pagal ES ir nacionalines konfidencialios verslo informacijos taisykles šiame dokumente yra konfidencialios informacijos, kurią jis norėtų išbraukti prieš paskelbiant šį dokumentą. Tokį prašymą būtina pagrįsti.

Priimta Briuselyje, 2015 03 23

Komisijos vardu
Marianne THYSSEN
Komisijos narė

